

”Flersprogede børn og unge – fælles ansvar” - kommissorium for arbejdsgruppe

1. Baggrund

De lovgivningsmæssige rammer for basisundervisning for tosprogede elever findes aktuelt i folkeskolelovens § 5, stk. 6 og 7 (LBK 665, 20/6/2014), samt i bekendtgørelse om folkeskolens under- visning i dansk som andetsprog (BEK 690, 20/06/2014). En nærmere beskrivelse af basisundervisningen findes i vejledningen for faget dansk som andetsprog og Fælles Mål for dansk som andetsprog basis.

I lovgivningen (BEK 690, 20/06/2014) afgrænses tosprogede elever til at være børn, der har et andet modersmål end dansk, og som først ved kontakt med det omgivende samfund, eventuelt gennem skolens undervisning, lærer dansk. Tosprogede elever med behov for sprogstøtte skal ved skolestart eller senere have undervisning i dansk som andetsprog. Vurderingen af, hvorvidt og hvordan eleven skal have sprogstøtte, ligger formelt set hos den enkelte skoles leder i samråd med forældre samt eleven og med inddragelse af, hvad der i bekendtgørelsen kaldes sagkyndig bistand.

Basisundervisning i dansk som andetsprog gives til elever, hvis behov for sprogstøtte betyder, at de ved optagelsen i skolen ikke kan deltage i den almindelige undervisning. Målgruppen er således elever, der endnu ikke taler og forstår det danske sprog godt nok til at følge og få udbytte af undervisningen i en almindelig klasse. Der er her ofte tale om elever, der for nylig er ankommet til Danmark. Hensigten med basisundervisningen er, at eleverne med tiden kan få fuldt udbytte af den almindelige undervisning (BEK 690, 20/06/2014).

Undervisning i dansk som andetsprog kan også gives supplerende. Supplerende undervisning i dansk som andetsprog gives til tosprogede elever, som har de fornødne sproglige færdigheder på dansk til at kunne få delvist udbytte af den almindelige undervisning, men som har brug for undervisning i dansk som andetsprog for at få et fuldt udbytte. Målgruppen for denne undervisning kan bl.a. være elever, der tidligere har modtaget basisundervisning, men som nu har opnået fornødne kompetencer til at kunne deltage i den almindelige undervisning med supplerende støtte.

Basisundervisning kan, ifølge bekendtgørelsen, organiseres både som modtagelsesklasser, som modtagelseshold, som enkeltmandsundervisning og i et udvidet modtagelsesklassetilbud.

Modtagelsesklasser kan oprettes med op til 12 elever ved skoleårets start, medmindre der er flere lærere til at undervise klassen, og det skal tilstræbes, at elevtallet ikke i løbet af skoleåret kommer til at overstige 12. En modtagelsesklasse må omfatte højst tre klassetrin. Klassen har som udgangspunkt det samme timetal som en alderssvarende klasse, og en elev må undervises i en modtagelsesklasse i op til to år. I modtagelsesklassen undervises der både i dansk som andetsprog og i de fag, som elever på samme alderstrin almindeligvis har (BEK 690, 20/06/2014).

Modtagelseshold kan oprettes med op til 7 elever på hvert hold. Modtagelseshold oprettes, når der fx kun er få tosprogede elever med sproglige behov, eller hvis man af geografiske hensyn vurderer, at det er hensigtsmæssigt at oprette et tilbud i et nærområde. Modsat modtagelsesklasser er der ingen begrænsninger med hensyn til, hvor mange klassetrin et modtagelseshold kan dække (BEK 690, 20/06/2014).

Fælles for både modtagelsesklasser og -hold er, at undervisningen formelt set ophører, når det vurderes, at eleverne kan deltage i den almindelige undervisning, evt. med ekstra støtte og undervisning i dansk som andetsprog, dog senest efter to års forløb. Mens eleverne i begyndelsen har alle eller den overvejende del af deres timer i modtagelsesklassen, er det hensigten, at de efterhånden får en del af deres timer i en almindelig klasse (BEK 690, 20/06/2014).

Det udvidede modtagelsesklassetilbud er målrettet elever på 8.-10. klassetrin, der er flyttet til Danmark, efter at de er fyldt 14 år, også karakteriseret som 'sent ankomne elever'. I modsætning til de to andre tilbud er der i dette tilbud ikke en begrænsning på to år, før eleverne senest skal deltage fuldt i den almindelige undervisning. Frem for at overgå til den almindelige undervisning er hensigten med det udvidede klassetilbud at gøre elever klar til at kunne tage folkeskolens afgangsprøve og siden at kunne påbegynde en ungdomsuddannelse (BEK 690, 20/06/2014).

Bekendtgørelsen tydeliggør endelig, at undervisningen i dansk som andetsprog skal varetages af lærere eller andet undervisende personale, som gennem særlig uddannelse eller på anden måde har kvalificeret sig til opgaven (BEK 690, 20/06/2014).

Sprogvurdering og sprogstimulering af flersprogede 0 – 6 årige i dagtilbud

De lovgivningsmæssige rammer for sprogsprogvurdering og sprogstimulering findes aktuelt i dagtilbudslovens § 11. stk. 3

§ 11. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af børn i alderen omkring 3 år, der er optaget i et dagtilbud, hvis der er sproglige, adfærdsmæssige eller andre forhold, der giver formodning om, at barnet kan have behov for sprogstimulering.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gennemføres en sprogvurdering af alle børn i alderen omkring 3 år, der ikke er optaget i et dagtilbud. Kommunalbestyrelsen har endvidere ansvaret for, at forældre i forbindelse med sprogvurderingen gøres opmærksomme på muligheden for, at deres barn kan blive optaget i et dagtilbud.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at der gives sprogstimulering til børn, som på baggrund af en sprogvurdering efter stk. 1 og 2 vurderes at have behov for sprogunderstøttende aktiviteter. Omfanget af sprogstimuleringen skal på baggrund af sprogvurderingen efter stk. 1 og 2 fastsættes ud fra det enkelte barns behov for sprogstimulering, jf. dog stk. 4 og 5. Tosprogede børn, som på baggrund af en sprogvurdering efter stk. 2 vurderes at have behov for opfølgning, skal modtage sprogstimulering af en varighed på 15 timer ugentligt.

Hvorledes § 11 stk. 3 udmøntes i Herning Kommune er vedhæftet som bilag.

2. Præcisering af opgavens omfang og rammer

Måden, kommunerne organiserer basisundervisning for flersprogede elever på, gennemgår for tiden en markant udvikling. Udviklingen er affødt af det stigende antal flygtninge, der kommer til landet netop nu, som medfører en stor stigning i antallet af elever med behov for basisundervisning i dansk.

Med afsæt i det stigende antal voksne flygtninge og flere familiesammenføringer og dermed flere flygtningebørn er der også i Herning Kommune behov for at udvikle en ny praksis for undervisningen af flersprogede børn på skolerne. Der påtænkes igangsat et arbejde med en model som på dagtilbud, hvor flersprogede børn fordeles i de eksisterende institutioner.

Forslaget til en ny praksis skal bygge på den viden og de erfaringer, der er i Herning Kommunes nuværende modtageklasser på Tjørring Skole og Lundgårdskolen på andre kommuners praksis og erfaringer, på viden og undersøgelser, og ikke mindst på Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings eksperter.

I Herning Kommune ses både en stigning i antal flygtningebørn og antal børn med andre modersmål end dansk, hvor forældrene typisk er kommet til Danmark af arbejdsmæssige grunde. Begge grupper af børn skal lære dansk, og undervisningen har hidtil fundet sted i modtageklasserne.

I udviklingen af en ny praksis i Herning Kommune tænkes sprogbroen ændret fra at udvikle en model for to-sprogede børn til i stedet at være en ny praksis for flersprogede børn og unge i på skolerne.

Udgangspunktet er, at alle børn og unge betragtes som kompetente, ressourcestærke og værdifulde bidragsydere til et mangfoldigt og samfund, hvor de flersprogede børn og unge ses som nye borgere på lige vilkår med andre børn og unge.

"Flersprogede børn og unge – fælles ansvar" - tænkes at blive overskriften for den nye model for undervisning af flersprogede børn, hvor grundtanken er, at børn og unge skal være i det almene læringsmiljø for at lære, for at få venner, gå til fritidsaktiviteter og for at blive en del af lokalsamfundet. De flersprogede børn og unge skal med andre ord integreres og blive en del af fællesskabet i det almene miljø på skolerne.

Arbejdsgruppen skal fremkomme med forslag til den nye model for undervisning af flersprogede børn - herunder en ny ressourcetildelingsmodel på området. Fritidstilbuddet til målgruppen indgår også som en del af arbejdsgruppens kommissorium.

Arbejdsgruppen skal se på:

- Organiseringen af de centralt placerede modtageklasser på Tjørring Skole og Lundgårdskolen.
- Fremkomme med forslag til en fleksibel og lokalt forankret organisering, så alle elever med andet modersmål end dansk indskrives i en klasse på den lokale folkeskole i det nærmiljø, hvor eleverne hører til.
- Afklare mulighederne for at der oprettes et ressource-team med lærere og pædagoger, der kan vejlede og støtte den enkelte skole og være med til at tilrettelægge undervisningen på skolen og i forhold til eleverne.
- Kigge på undervisningstilbuddet til de flersprogede unge, der bliver 18 år i modtagerklasseforløbet.
- Fremkomme med forslag til en ny ressourcetildelingsmodel på området - til såvel modtageklasser og basisundervisning.
- Udarbejde forslag til et generelt kompetenceløft af det pædagogiske personale på området.

Konkret skal arbejdsgruppen afdække følgende spørgsmål:

Makro plan:

- Hvordan organiserer skolerne basisundervisning, herunder i modtagelsesklasser og på modtagelseshold?
- Hvordan organiseres basisundervisning i Herning Kommune, herunder fordelingen af elever på henholdsvis modtagelsesklasser og modtagelseshold ved skoleårets begyndelse og i løbet af skoleåret?
- Hvilke procedurer har Herning Kommune for at visitere elever til basisundervisning og for, hvornår eleverne overgår til den almindelige undervisning?
- Hvordan gør vi skolerne klar til at modtage nyankommne flersprogede elever?
- Hvordan kan vi ændre på nogle skolers tilgang til nyankommne elever og gøre lærerne og hele skolen klar til at tage imod og være rustet til at undervise denne gruppe elever?
- Hvilke særlige kompetencer har undervisere i modtagelsesklasser og på modtagelseshold?
- Hvordan sikrer vi de faglige lærer/pædagog kvalifikationer i basisundervisningen?
- Hvordan sikrer vi de faglige lærer/pædagog kvalifikationer i normalundervisningen?
- Hvordan kan vi bedst mulig inddrage dansk som andetsprog lærere og inddrage flere tosprogede lærere/ressourcepersoner i undervisningen?

- Hvordan spreder vi den viden fra det gode og strukturerede arbejde med basisundervisning, der allerede finder sted?
- På hvilken måde sikre vi de ældre elevers behov for længere og mere intensive sprogforløb og et fagligt løft (basisundervisning) end yngre elever?
- De traumatiserede elever er en elevgruppe med mange udfordringer. Hvordan sikrer/organiserer vi et skoletilbud til denne elevgruppe?
- Hvor går grænsen mellem basisundervisning og supplerende undervisning i dansk som andetsprog?

Micro plan:

- Hvilke procedurer har skolerne for opstart af og ophør af basisundervisning, herunder: Hvornår er eleverne parate til at forlade modtagelsesklasserne, og hvordan foregår overleveringen til den almindelige og evt. supplerende undervisning i dansk som andetsprog?
- Hvordan samarbejder lærerne om overgangen fra modtagelsesklasser til den almindelige undervisning?
- Hvordan tilrettelægges evt. samarbejde mellem lærere i modtagelsesklasser og lærere i den almindelige undervisning?
- Hvordan gennemfører vi en systematisk og grundig screening af elevens behov ved ankomsten? Måske vi kan arbejde videre på <http://www.skolverket.se/bedomning>
- Hvordan kan vi optimere overgange fra basisundervisning til undervisning i almindelig klasse?
- Hvad skal der egentlig til for at en elev kan deltage i den almindelige undervisning? Husk elever har brug for dansk sprog, vide hvordan det er at gå en dansk folkeskole og have faglige kompetencer!
- Forældrene er ressourcepersoner. Hvordan får vi dem mere i spil?

3. Organisering

Arbejdsgruppen består af repræsentanter fra:

- Lederrepræsentanter fra skoler med mange flersprogede børn (2 repræsentanter)
- Flersprogskoordinator-gruppen (1 repræsentant)
- Lederrepræsentanter fra Q-udvalget dagtilbud/skole (2 repræsentanter)
- Herningegnens Lærerforening (2 repræsentant)
- Center for Udvikling og Økonomi (1 evt. 2 repræsentanter)
- Center for Børn og Læring (4 = 2 pæd. udviklingskonsulenter, 1 administrativ medarbejder + 1 centerleder på skoleområdet, som er formand for arbejdsgruppen)